

KÖZBESZÓLÁS.

1.

Lesz tehát városi zálogházunk. Megelégedés fogadja a közgyűlés elhatározását, mely a városi tüzemek számát városi zálogház létesítésével kívánja szaporítani. A helyes városgazdasági elv azt követeli, hogy a tömegszükségletet közüzem elégítse ki, ami mindenkinek kell, arról a *mindenki szervezete*: a város gondoskodik. A városi közüzemek így terjeszkednek ki a víz, kenyér, világítás és — temetkezés szolgáltatására. Ha most a város vezetői városi zálogház nyitását tartják szükségesnek, nyilván aból a felfogásból indultak ki, hogy a szegénység, nyomorúság — tömegcikk lett a közfeladatunk vált a nélkülözhetetlen pillanatnyi enyhítéséről való gondoskodás. Csak helyeselni lehet, ha a város az uzsorakamatoktól meg akarja védeni az *irgalom hegyének* — ahogy a francia *esprit* a zálogházakat nevezi — szerencsétlen vándorait. De helyeselni lehetne azt is, ha a városi szociálpolitikai nem elégednék meg a köztársasági zálogház felállításával. Munkát adni, kenyeret adni, a közterhek igazságos elosztásáról gondoskodni, — a városi zálogház mellett lehetne még munkakört találni a községi szociálpolitikának, mely nem láthatja betöltöttnék hivatását abban, ha olcsóbb kamat mellett ad kölcsönt a jegyzőútrákra, miket a nyomorúság parancsolta a munkanélküli kezekről. Egyelőre azonban elégedjünk meg a legujabb városi közintézménnyel. Legalább lesz egy hely, ahol megtaláljuk a jövő fejlődésének, a város felvirágzásának — zálogát.

2.

„*Volna fedezet a kövezés és csatornázás milliódjaira, csak be kellene hozni a telekértékedőt*” — mondta a közgyűlés társalgójában a város polgármestere. Volna fedezet a kövezés és csatornázás milliódjaira, csak ezt a kijelentést a közgyűlésen, a vilátkozó székben — ez a polgármester *vildzi szék-e* — kellene megismételnie. A telekértékedőről — néhai jó Balogh Károly volt az előadója — alkotott szabályrendeletet a város a szabályrendeletet a kormányhatóság meg is erősítette. A végrehajtásától azonban egyszerű közgyűlési határozat tiltotta el a városi tanácsot. Jellemző a gondolkodás irányára, a „*műhely szellemé*”-re, a szociális belátás lokára, hogy a telekértékedő végrehajtásának felfüggesztését a városi közgyűlésnek ugyanaz a, egyébként tisztelt, becsült és érdemes tagja indítványozta, aki az utolsóelőtti városi közgyűlésen a lakások szabadforgalmának visszaállítására érdekében tett indítványt. A rosszul értelmezett, rosszul felfogott *háztulajdonosi osztályérdek* akadályozta meg a városi gazdaságok tudománya európai eredményeinek vérátömlesztését a szegedi adminisztráció elmeszesedett eribe, az akadályozta meg, hogy — a polgármester világos szavával és világos értelmével — a kövezés és csatornázás milliódjaira könnyűszerrel találjon fedezetet a város. Amde a csatornázás és kövezés nemcsak városi, de *háztulajdonosi* érdek is: a *ma* rövidlátása így akadályozta meg a *holnap* követelésének teljesítését. S mert nincs generális szabály, nincs generális fedezet sem; a *kövezési program* tárgyalása ezért olyan viharos, mint ha a városatyák nem is annyira az uccákat, mint inkább egymást akarnák — megkövezni.

3.

Uraim, vagy Tömörkény drága szavaival: *magyar urak és egyéb parasztok*, ugyan csináljuk meg a *szegedi Locarno-t*! Ezt a várost egyforma hüszéggel szereljük valamennyien, legsebb álmainkat álmodjuk bele jövődjébe, simogató tekintettel becézünk követit s amink van: kicsi erőnk, kevés tudásunk, de nagy hitünk — talán összevéve sem nagy kincs, de nekünk mégis: a mindentünk — olyan boldog örömmel aggatunk rá, mint díszeket a karácsonyra. A város szeretelésében nincs különbség köztünk, ne legyen hát azok szeretelésében sem, akik ebben a városban élnek. Necsak a büszke tereket, a gödös palotaszorokat s a virágzó fákat szűresztük benne, de az *embereket* is, kiknek *kisebbségi* házd-jává tette ezt a várost végzetük. Ne engedjük meg, hogy politikai véleménykülönbségek, osztályszéttagoltság korlátokat állítsanak *Szeged népe* közé. A múlt a *gyűlölködés* *trágyadombját* hordta össze virágos park-

jeinkba s ez a szemégydör a türelmetlenség fojtó atmoszféráját leheli ki; csináljunk egy *leiki közszükséglet vádlalatot*, mely minden elfogultságot, emléket, a rombolás minden örmeikét eltávolítja a békeesség termő mezőiről. Kérdjük ott, hogy legalább hallgassuk meg egymást. Hallgassuk meg a kereskedőt, iparos, munkást, tisztviselőt, ha dönteni kell sorsuk felett, de hallgassuk meg a tanya népét is. Ne zárjunk ki senkit *elfogultságok tilalomfőjé-*

A csongrádmegyei tanfelügyelőség megszüntetése után általános egyesületben egyesültek a megye tanítói.

A tanítók közgyűlése felterjesztésben kéri a Gáspár-módszer bevezetését.

Ismeretes, hogy a kultuszminiszter néhány hónappal ezelőtt egyesítette a csongrádmegyei tanfelügyelőséget a szegedivel, illetve a *szegedi tanfelügyelőség hatáskörét kiterjesztette az egész megyére*, a csongrádmegyei tanfelügyelőséget pedig megszüntette. Valószínűleg ennek a következménye az is, hogy a Szegedi Tanítók Egyesülete és a Csongrádvármegyei Tanítók Egyesülete, amely eddig egymástól függetlenül működött, most *fuzionált* és megalakította a *Csongrádvármegyei Általános Tanító Egyesületet*, az *Általános Tanítók Egyesületét*. Az új egyesület szombatján délelőtt tartotta meg évi rendszeres közgyűlését a városháza közgyűlési termében, ahol körülbelül kétszáz tanító és tanítónő jelent meg.

A megnyitó beszédet *Gombkő* Antal tanfelügyelő tartotta. Beszélt a pedagógusok nemzetmenő és nemzetevelő hivatásáról, majd megjelölte azt az irányt, amely felé a magyar tanítóságnak törekednie kell.

A megnyitó beszéd után megejtették a tiszt-

val a közéletből, a róla — *néklile* — *ari szék* ne tegyük örökletessé az elhatározásokban és intézkedésekben. Munkás és munkaadó, városi polgárság és a tanya népe találkozhassanak össze a közéletben, ha az *önzetlenség eldől sarajában* lépnek a fórumra. Csináljuk meg a *szegedi Locarno-t*; ami Chamberlainnek, Briandnak és Stresemannak nem sikerült, talán sikerül nekünk: a *Kölsőds Rákusok* *terezsaszvadásnak*.

ujlást. Az új tisztikart igen nagy szököbbséggel választották meg. A fuzionált egyesület elnöke *Herma* János igazgató-tanító lett, al-elnöke *Levitzky* Miklós és *Schneider* Ferenc, főtitkára *Csernák* Máttyás, titkárai *Sdvay* János és *Deli* Lajos, pénztárosa *Vida* Lajos, ellenőrei *Kréier* Gyula és *Csikós* Ferenc, könyvtárosa *Schneider* János. A tisztújítás után *Szomor* József tanító tartott igen értékes magas nivóju előadást a *pedagógia aktuális kérdéseiről*, a gyermeki élet neveléséről és a modern pedagógiai rendszerekről. A figyelmet kelő előadás-hoz ügyes reflexiókat fűzött *Bálint* Gyula, akinek indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy jegyzőkönyvi köszönetet mond *Szomor* Józsefnek értékes előadásáért.

Veszelyszky Sándor indítványára elhatározta az egyesület, hogy felterjesztést intéz a kultuszminiszterhez és kéri a *Gáspár-féle számdolási módszer* hivatalos bevezetésének elrendelését az *elemi iskolákban*. A közgyűlés után a tanítók társasbédre gyűltek össze.

Felállítják a városi zálogházat és átengedik az egymilliárdos építési hitelt.

Véget ért az áprilisi közgyűlés.

A városatyák, úgy látszik, véglegesen belefáradtak a májusra prolongált áprilisi közgyűlés hosszúra nyújtott tárgysorozatába, mert az *érdeklődés szombatja teljesen és végérvényesen megcsappant*. Igaz, hogy a tárgysorozat csak az a két póttárgy szerepelt, amelyet a polgármester csüörtörökön jelentett be, de az is igaz, hogy ez a két tárgy sem a háztulajdonosok, sem az alsótanyai magyarok, sem pedig a tisztviselők érdekeit nem érintette. A közgyűlési teremben így alig lézengett tizenöt-husz városatyá, amikor a polgármester pont félőtkor megnyitotta a közgyűlést, mely minden izgalomtól mentesen, a lehető legnyugodtabb hangulatban folyt le. Csak a legelejen volt egy kis derűtlenség, amikor dr. *Fajka* Lajos a művelés felolvasott jegyzőkönyvéhez kért és kapott szót.

Rövid felszólalásában azt kívánta, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvében határozott keretek közé *precizirozzák az ugynevezett terembiztosok jog- és hatáskörét*. A terembiztoság intézményét ugyanis a közgyűlés *Frankl* Antal indítványára támasztotta fel abból a célból, hogy ezek az urak a közgyűlés belső rendjére figyeljenek és akadályozzák meg azt, hogy a közgyűlési terembe olyanok is behatoljanak, akik nem tagjai a törvényhatósági bizottságnak, mert a szabályok értelmében a publikumnak csak a karzatokon van a helye. A felolvasott jegyzőkönyv nem állapít meg pontos kereteket a terembiztosok számára és *Fajka* Lajos ezt a házagot aggodalmasnak találta, mondván:

— Ha a közgyűlés nem állapítja meg a terembiztosok teendőit, megtörténhetik nagyon könnyen, hogy a *terembiztosokat darabont-szerpre is felhasználják*.

— Talán attól fél, hogy magát vezetik ki először — zavarja valaki a szónokot.

— ...mert például mit szólna ahhoz *Balogh* Lajos —, folytatta *Fajka* — ha egy szép napon kivetnének a terembiztosok. (Derűtlenség.) Eppen ezért azt indítványozom, hogy a jegyzőkönyv az idegenek távollátására korlátozza a terembiztosok munkakörét.

— Teljes mértékben osztom a bizottsági tag ur aggodalmait — válaszolt a felszólalásra a polgármester — ami a kivétel veszedelemét illeti, azonban a jegyzőkönyv csak azt tartalmazza, amit a közgyűlés elhatározott. A köz-

gyűlés pedig a terembiztosok jogkörét nem állapította meg.

Ezután sor került a tárgysorozatra tűzött két póttárgyra.

Az első, a városi zálogház felállítására vonatkozó tanácsai javaslatot dr. *Szendrey* Jenő tanácsnok terjesztette elő. Elmondotta, hogy a zálogház felállítására azért gondol a város hatósága, mert *Szegeden csak egy ilyen műintézet működik, de a szegényebb rétegek hitel-igényét az egymagában nem tudja kielégíteni*. Eppen ezért kéri a közgyűlést, hogy feliratilag kérjen a kereskedelmi minisztertől zálogház felállítására engedélyt.

Dr. *Fajka* Lajos volt a javaslat egyellenző-noka. Arra kérte a város tanácsát, hogy a felállítandó városi zálogház élére közisztitelben álló és abszolút megbízható szegedi embert állítson, mert a közönségnek csakis ebben az esetben lesz bizalma az intézet iránt. A polgármester rövid válaszában kijelentette, hogy *Fajka* olyan részletkérdést érintett felszólalásában, amely csak a zálogház felállításának kormányhatósági engedélyezése után válik aktuálissá, de azért megnyugtatta a közgyűlést, hogy a tanács majd megtalálja azt, aki a legjobban megfelel a városi zálogház vezetésére.

A második póttárgyat, a néplőleli miniszter által engedélyezett egymilliárd koronás építési hitel elfogadására és felhasználására vonatkozó tanácsai előterjesztést dr. *Ördög* Lajos tb. tanácsnok ismertette. A tanács azt javasolta, hogy a város ezt a hitelt *engedje át Reimann* Dávidnak, aki a pénzt kiadja, de kötelezze, hogy a kölcsön felhasználásával egy *háromemeletes bérházat építsen a Károly ucca 8. szám alatti telken és ebben a bérházban a lakásokat első-sorban a jelenlévő egyetemi tanároknak, második-sorban a közalkalmazottaknak és harmadsorban a város lakóinak adja ki*. A béreket teljes aranyparitásban állapíthatja meg. Elmondotta még az előadó, hogy a tanács azért javasolja a hitel átengedését, mert így a város által építendő új városi bérházon kívül egy másik bérház is épül az idén Szegeden, tehát több lesz a munkalehetőség.

Dr. *Lippay* Lajos arra kéri a tanácsot, hogy attól, akinek átengedi az egymilliárdos hitelt, minden tekintetben kielégítő biztosítékot követeljen; dr. *Fajka* Lajos pedig arra hívja fel a tanács figyelmét, hogy az építendő bérház ter-